

પવિત્ર લીલાવતી

નાટકનાં ગાયનો.

શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકાર સયાજીરાવ મહારાજાશ્રિત
શ્રી દેશી નાટક સમાજને લજવવા સાર

રચનાર

અધ્યાપક કેશવલાલ શીવરામ

છપાઈ પ્રસિદ્ધકરનાર

અધ્યાપક મોહનલાલ કેશવલાલ

તથા

અધ્યાપક જયંતીલાલ કેશવલાલ.

અમદાવાદ

આવૃત્તિ ૧૭ મી

પ્રત ૫૦૦૦

અમદાવાદ--પાનકોરને નાકે એંગ્લો વર્નાક્યુલર પ્રન્ટીંગ પ્રેસમાં

શા. હાલ્દાભાઈ ભીખાભાઈએ છાપી.

સંવત ૧૯૭૪ ના માહા

સને ૧૯૧૮ ના ફેબ્રુઆરી

કિંમત ૦-૨-૦

(બે આના)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાસિદ વિભાગ]

અનુવ્રમાંક ૭૫૦૬

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ પવિત્ર ભગવાન - ગાયત્રી

વિષય ૬-૧૨-૯

શ્રી

પવિત્ર લીલાવતી. નાટકનાં ગાયનો

શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકાર સયાજીરાવ મહારાજાશ્રિત
શ્રી દેશી નાટક સમાજને ભજવવા સાર.

રચનાર

અધ્યાપક કેશવલાલ શીવરામ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

અધ્યાપક મોહનલાલ કેશવલાલ

તથા

અધ્યાપક જયંતીલાલ કેશવલાલ

અમદાવાદ

આવૃત્તી ૧૭ શ્રી

પ્રત ૫૦૦૦

મદદાવાદ—પાનદોરને નાકે એંગ્લો વર્નાક્યુલર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં

શા. હાદ્યાભાઈ લીખાભાઈએ છાપી.

સંવત ૧૯૭૪ ના માઢા

સને ૧૯૧૮ ફેબ્રુવારી

કિંમત ૦-૨-૦

(બે આના)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
સંનિર્ધાર
ગુજરાતી કૌટુંબીકાવ્ય-સંગ્રહ

૭૫૫૬

આ નાટક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા એક્ટ તથા હાજીસ કોપીરાઇટ
એક્ટ સને ૧૯૧૧ મુજબ પ્રસિદ્ધ કર્તાઓએ રજીસ્ટર કરાવ્યું છે
માટે તેમની લેખીત પરવાનગી વગર કોઇએ છાપવું
છપાવવું વેચવું વેચાવવું તથા બજાવવું,
બજાવવું નહીં.

શ્રી રંગેશ્વર પાર્શ્વનાથાય નમઃ :

શ્રી પવિત્ર લીલાવતી નાટકના ગાયનો.

મંજળાયરણ.

નદી—

૧

અહીં શ્રી રાખેધર સ્વામી, છે અજરઅમરઅંતર્યામી ઓ;
પાવન થઈ પદ પંદજ પામી, નિત નમન કરું નિર્મળ નામી
અમર નિકર બૂચર ખેચર, નરત કરત, હરખ ધરત,
અરથ સરત, તરત વરત જય જય જય, ઓ—
શિવસુત કેશવ કૃત ગુણગ્રામી, જે પવિત્ર લીલાવતી જગ જગમાં
વેશ્યાતું વ્યસન, તજવું તદન, પંકિત પસન સિયળ વસન;
સજન સજવું નાટકં જગવું જય જય જય—ઓ.

આનન્દી—

૨

લીલાવતી સમ પ્રિય પતિને તું, રતીમતિથી વશ કર્યને;
નાટકની તું નિપુણ નાયક, કર્ય નાયક નટવરને;
રણ્ય જસજરને વિજય ધ્વજ કર ધરને.

(નેપથ્યમાં)—

૩

આમ કામ સેના તું, વિરહાનળથી વ્યાકુળ થઈ વાર;
નદી—આ વાણી વેશ્યાની, કાણી અહીંથી શિષ્ય જવું સાર

અંક પહેલો.

કપટકળા—

૪

અનંગ રંગને ધ્રુવે.

વિગ્ધાનળથી વ્યાકુળ થઇ વહતી અંગ રંગને ધ્રુવે—

ખાનપાન ગુણગાન રનાનનું બાન નહીં મન અંગ;

કીઆ જાણ ઉપર લલચાણી, આજસ મરડે અંગ—રંગને

કામસેના—જાણી તને અજાણી રચાણી પુછે પ્રેમ પ્રસંગ;

મતિ કેવળ મેળવ મન મોહન.....

કપટકળા—.....આ તન તણુ તમ—રંગને.

કપટકળા—

૫

અરરર આવ્યો જખરે જવર આજ.

કામસેના—શું બોલાવી લાવી ? વાલમ વૈદરાજ—અરરર—

કપ—પટ તપાસી નાડી, પ્રેમ પેટી ઉઘાડી જડી સુંઘાડી કુવાડે જસકાજ
સ્નેહ કુસુમ મકરંડ લગાડી, ઠંડક પનાડી રમાડે રસરાજ. અરરર

કામસેના—

૬

મદન પડ્યો કુડેરે (૨) ઘણી ગજરાધરે—મદન—

મન હસતી મસ્તીમાં આવ્યો, માવત અંકુશ કપાંધરે—મદન—

કોક વિચીક્ષણુ વિણુ વિવ્હળ કું, તૂજ મન ગાંડી ગણાધરે—મદન—

જો સ્વપ્ને સંજોગ બને તો, પોહુ પડાંગ કુલ છાધરે—મદન—

નિંદ્રાપણુ પ્રિયતીણુ નવઆવે, કાળજડામાં ચાય કાંધ કાંધરે—મદન—

કપટકળા—જળાપો ન કર જાળારે (૨) વિચારી કાંધરે—જળાપો—

અપરીત મણિકાને આ કરવું, એમાં છે આપણી કમાધરે—જળાપો—

કામ—જોખનપુર તણાઇ જવાની, સ્વારથ સમજ સગાધરે—મદન—

મુમતિ—

૭

શય સગજન સંધ્યા સમય જોલને સાર,

ફરવા આખા શાંકડાં જવું ક્યાં ધાર્યું;
સ્વર્થદત—અવલોકો હંચું આમ અપ્સરા આ છે,

ચિત લોકાકરણ કરે અમક ચતુરા છે,
સુમનિ—આ અમક પુતળી લોક પુરુષને ખીંચે;
સ્વર્થદત—દ્રષ્ટિ અમૃતથી સ્નેહ ખીજને સીંચે.
સુમાત—એથી ઉગ્યો આશા તરવર અંતરમાં.

ફળ મૃદુલ કરણ હિમુક થયો આ કરમાં;

કામસેના—

એ સાહેબી, ચાલ્યા પેલા અલખેલા તું મુજને મેળવ, એ વાલમ બહેલા
મુખને મટકે લોચન લટકે, ચણેર વિચીક્ષણ ચાળે ચટકે
શું એ મટકે કેમ ન અટકે, રમકે જમકે હમકે આ.
કપટકળા—ગણિકા થમને ચા નહિ ઘેલી, મન મોહનની વાતો મેલી
પૈસાને સંધર તું પહેલી, ચડપ, ઝડપ, સડપ તું.

કપટકળા—

આશું આનું કે ચોમાનું આનું આંખમાં,
આલી આ ચાલી ખાલી નીસાસા નાંખમાં;
ખર નર ખરનું જર જીવન હું હરણ કરણ ફરિયાર,
વાનર મમ મ્મે કંઈક નચાવ્યા, તરવરને નિચાર, આશું
મમ અક્ષર આગળ પાગલ એ, આમ કરું અભિન,
ખાઈ ખાસડાં ફુકમ ઉડાવે હાસ થઈ નિશ્ચિન; આશું
કામ—ખર કે વાનર સમ નહિ, એ નર કામ કુવર અવતાર;
તું પાગલ નહીં નહીં પાગલ એ અલી નહીં પગ ધરનાર;
આવું અણપટતું મુજ આગળ જુડી બાંખમાં
કપટ—વિષય વિષ મય મધુર વચનથી, લલચાવું એ લાલ;
પેપટ સમ પટ પકડી પુર, કપટ પાંગરે હાલ. આશું

કપટકળા—

૧૦

ઐ અલખેલા આવો, આવો, આવોને પ્યારા લાલ;
તલસેછે, તલસેછે, વલસેછે, તલસેછે તલસેછે તમને ઐ. ઐ.
આપના નામનો જાપ જપે, રમર તાપ તપે તન આતુર આલી
પ્રાણીની હાથ સુખલુ યશે, મહી પાણી છવાડીએ ચાતુર આલી.
કામ છે કામ ભરો હમ આમ, સુકામની વાડી આ રક્કડ શાલી.
અમૃત ક્યારી નાજુક નારી, નીરખી હરખો નાથ;
સેઠ સ્વિકારી કરો તમારી, સુખી થશે તે સાથ.
અવધારીને અરજ અમારી.

ઐ અલખેલા—

સુમતિ—

૧૧

પ્રેમ વચન સરખી મન વિંધી, રોલ માંકળી સજ્જ જડીરે
તીરછાં નયન કરે તન તાણે, પ્રિય પિતૃતિ કેદ પડીરે. પ્રેમ.
આ ગણિકા મમ મન મૃમ ઘેરી, ખમ્મવા દે નહિ જોખ ખડીરે પ્રેમ.
સત્ય શિયળ નિતિ સંહારણુ, મદન ફાળ ચોતરફ ચડીરે; પ્રેમ.

કપટકળા—

૧૨

સુકી રક્કડ રમણ રસીલા, જાના માના છેલ છખીલા;
લાલા ચાલો રંગમાં, વિષય સુજંગમ વિષ હતારી.
આપ કરો ઉપગાર હમારી, અમૃત જાંટો અંગમાં,

કામસેના—

૧૩

આવો આવો અલખેલા છેલા આ ખડી,
મારા પ્યારા ન્યારા મુંકું નહી આ પાપડી;
મદન રીપુ મરહી મન મોહન, મુંદર તન આપો આલીમન
ચતુર પરપર લાકઝે મુંબન—

આવો.

વિરહ ખીમ હવે નાથ નિવારો.

કપટ—સદજ કરો સંસાર તમારો.

કામ—મુકીને ખટપટ આપ પધારો.

આવેલ

કપટ—ઠાલી માલી આ માલી તને કું શું નહી,

કામસેના—

૧૪

મારો પાવન કરીયો પલમ પ્યારા પ્રાણનાથ પધારી;

રમ્યા રસિક રસિકાથી રમ, વિરહ દુઃખ નાથ નિવારી.

આજ ઉપજી થીતળતા અમ, મને સ્વામી નાથ સ્વીકારી;

શરદ્ગત સોહામણી, પુરણ મંદ્ર પ્રકાસ;

મંદ પવનની લેહેરમાં, બહાલા વિલસોછો વિવિધ વિલાસ. પ્યા.

અંત:પુરમાં એકલા છાના રાખું છેલ;

કપટ—આ રતીને રતીપતી તમે, રમી રસિક કરો રંગરેલ;

કામ—તન મન ધન અર્પણ કરી, રંજન થઇ દિન રાત;

હાજર રહીસ હજીરમાં, પ્રભુ અવર પુરુષ ભાત તાત. પ્યા.

મુખતિવિલાસ—

૧૫

પ્રિયા મારીરે પ્રાણ થકી તું છે પ્યારી,

માલ ગુલાબીએ ખીંદ ખીરાજે, મૃગમદનું મનોહારી, પ્રિયા,

કનક કળસ કુચ કંચુકી કસીઆ, સ્પર્શ સદા સુખકારી; પ્રિયા,

નિરૂપમ નારી તને નીરમાવી, હર્વશી મર્વ હતારી. પ્રિયા,

રોજ રહીશ તુજ સમીપ રસિકી, સ્વજન સંબંધ વિસારી, પ્રિયા

મુખતિવિલાસ—

૧૬

બેલી કેમ કરે છે બેલાઇ, મુકી મુકી તારી અવરાઇ, શું મુંઝાઇ મેલી;

કામ—રનેહ સસ્ત્રે વિંધાઇ ચિત ઝોરથી મુંઝાઇ;

જાણ મુકીને લુટાઇ, મુઝો મદન કરે કહાઇ;

મુખ—રહીલી રહીલી જમ્યું રંગાઇ જાનીરે જાનીરે ચારથી દુઝાઇ;

કામ—સેફ સમજી રિસાઇ હજી

કેરે વેળાનું માપ કરો બહાનું ન્યાં મળાઇ;

મુમ-મુકોદેમુકોદે આવી મુરખાઇ, આલુંહું આલુંહું લડીશમાંલડાઇ મેલી

જોઈ—

૧૭

બાઇ પઠારો કેમ ઉધાડયો; જોઈ કુંચી બેસારી કેઈ;
સાહેબ બાપા બહાર ગયા છે, શુ મુંજમાં ધાસ્યુ લેઈ;
બહું ધરેણું ક્યાં લઇ ચાલ્યા, આમ કરી તરકરનું કામ;
પડશે માથે અરે અમારે, પાછું મુકો તમે તમામ.

શુ—ચળાવલા તું ચડી ગયો છે, પરની તારે શી પંચાત;
બસબસ તારે નહીં બોલવું, હમણાં પાછળ પડશે લાત.
નીચ જાત ચાકરની તારી, આખર જોડા ઉચકનાર;
આંખ્યા રાંડના હવે અડવા, બંદાતો ચાલ્યા આ બહાર.

કામસેના—

૧૮

વાલમ આવેરે, (૨) આલી જોને આ આનંદ કંદ નંદ નંદ આ
મંદ મંદ હસી હસાવેરે—વાલમ.

ચંદ્રવદન મદન મોહન નયન નિજ નચાવે;
ચતુર ચીત ચળાવે, ઇશ્ક ઔષધી લગાવે;
તાપ સૌ સમાવે, ભેટું બાવેરે—વાલમ.

કામ—

૧૯

છખીલા પતિ છોડનારી નથી, જુદી નહીં પડે માછલી નીરથી.

શુ—જરાવાર જમ હાલ આલું અહીં, અધીરી ન થા સત્ય બોલુ સહી
લડી એક ધરમાં નથી ગોઠતું, નથી ચિત્ત વેપારમાં ચોટતું

કામ—મને પ્રેમ આજો દિસે છે પતિ, બીજી કાંઈએ શું બગાડી મતી
સુસતિ—અરે વહાલી તું આમ આ શું વહી.....

કામ—.....પધારો પદમે જવાશે કદી.

સદાકૃષ્ણ—

૨૦

ધર્મ નીતી જીવ પશુ કરી, નહિ કમકામ્યો નામ;

સમજણ વમર સ્વતંત્રતા, આપતાં મનુ જામ; સું

સુંદરી કાંઈ નથી મુકવું,

એ રેક.

સંસારમાં ક્ષત સુંદરી, છુટા મુકતાં છેક;

પસ્તાવું પડશે પાછળ થકી, વંદી જતાં વિશીક.

મુ.

સો'જ—નિંદાપ છે નાત જાતમાં, કુચ્ચો કહે એને લોક;

હલકો પડ્યો સમા બહાલામાં, વિવાહ કરશે શું ફાલ—

સ્વામી હવે કું તે શું કરં.

બલ્યવુંને મલ્યવું જીવી મયો, અજાણો મુકયો જાચાર;

જાતો નથી જીવ મંદીરે, વળી તજીઓ વહેવાર—સ્વામી.

હાલખા—

૨૧

આમ વાંક વમર વીરા મારે છે શું,

સો'જ—કાંઈ તારે વલ પડી નથી ધારે છે શું,

સહા—દહ માત પિતાને તું ફારે છે શું;

હાલ—બહી વિધા વગેવી વિચારે છે શું,

મુમ—કેમ લાલડી પડી પછાડી.....

હા—.....જોને માડી ડોળા મદી બીક ખતાવે અને રહાવે;

મુ—લાલો પડશે ત્યારે રડશે.

હા—ઓ જારે જો ખાખજરે, હાલ હાલ અને મારીરે—આમ.

સો'જલડે—

૨૨

તારે આપણા કુળમાં હોયો અંગારો, હાંદારે હોયો અંગારો;

મરમ કરમ થન જાનર જાણી જાનતારો હાંદારે,

જાણી.

મેરવા બસન સંડાસમાં જુડી નવ જમનાએ

હાંદારે જુડી.

જાણે નિરંજર મુરતાં મદારો જાનારો,

હાંદારે મા.

વારાંગનાઓ—

૨૩

જય જય જય કૌશામ્યી નૃપતિ બ્યામો જય દેશ વિદેશ,
નિજ વન વિધુથી ન્યાય સુધા, વસુધા વરસેજ વિશેષ.

મહારાજ-શિરતાજ—

પરમ ધરમ મરમ વેધક, પ્રજા તણા પરમેશ;

નિતિની રીતિના ઉપર પ્રીતી, સાહેબીમાં મુરેશ,
કંઠાલને ધન માલ આપીને, કૃપાળુ કાપ્યા કલ્પશ.

આનંદમાં નીત આપની રૈયત, નમન કરે નરેશ. જય જય૦

રાજા—

૨૪

ધીક બ્યભિચારી ફનીઆદારી સર્વ વિસારી,

હાહા ! ! ! નમરશેઠ સુણી હું દિલગીર છું બારી, ધિક૦

રાજ કાજના જુઓ કાયદા શી એમાં સત્તા મારી;

લંપટના આગળ લાચારી—ધિક૦

પરના ખેતરનું વાવેતર, કદી આપણા ઢોર ચરે,

પરને સજા સકાપ ન મારી—ધિક૦

ઝેર હજાહજ જે મુરખ જન, પોતાની મેઠે ખીસે;

કેતો હંડ કરે ફરજારી—ધિક૦

કુળાચાર મણિકાનો એ છે, એ નથી હરતી અપરાધી;

વૃદ્ધ તમે છો જુઓ વિચારી—ધિ૦

પ્રધાન—

૨૫

કરો છો શું વિચાર, ક્યાં વમર ઉચાર;

જુથી કરો સરકાર, વાર કરવી નહીં લમાર,

નગર શેઠનો કુમાર, ઘેર જાય નહીં મમાર;

પટાવી કોઈ પ્રગર, જવા ઝટ કરો તૈયાર,

કરે શેઠજી કરાર, નહીં જુઠો યનાર,

જાણ્યો જાણ્યો પાકો તમારો પ્યાર.

માનારીઓ—

૨૬

બીલાવતીએ લખી મોઢલ્યોરે, કામળ પ્રીતમ પાસ;
ચાતુર આતુર ચીત થયુરે, વરવં સદગુણી સુમતિવિશાસ;
બહાલા વેલા આવળે—

સરદ પુનમની પદમનારે, જીખી જોખનવતી જેમ
દિનકર કર પીઠન ચહેરે, હૃદય અંતર આપથી એમ—બહાલા
પરણીને સરવ પ્રકારનારે, પુરણ કરશું કોડ.

સમ સીતા સરખી ચણેરે, જાણે રતી રતીપતિ સમજોડ—બહાલા.

માનારીઓ—

૨૭

સમાં રનેહી સન્નન પંચ સાખથી, પરણે વરવડુ શુભ અભિલાખથી
લ્લહો લાડી લોચન લાયકાઇથી, ચોરી ચોરીએ ચીત ચતુરાઇથી.
મનકુ પ્રેમે પરસ્પર મેળવી, બહી દુધમાં સાકર મેળવી;
અન્યોઅન્ય ગ્રહણ કરી, હાયનું શુભ ચીંતણી નીજ સ્વામીનાથનું;
સ્કાયભુત યજ્ઞ સહ કાળમાં, પામી મંત્રીનું મહ પતિ રાજમાં;
કન્ધે એવો કરાર કરી વરી, અગ્નિ ચંદ્ર સુરજને સાક્ષી કરી;
પતિ આ બવ તને પાળનારે, કરે કંચ એ કલ કરારે.
મારા પેઠવમાં તારો બામરે, બાળનો તુજ બેઠે ન લામરે;
કહી નહી અપમાન કરીશરે, તેના જમીન શ્રી જમદીશરે;
હરખે વરત્યાં છે મંત્રજારરે, કહે કેશવ આનંદ અપારરે.

માનારીઓ—

૨૮

ચાલો જાતજને પગે લાગોરે, વરત વાંસામાં પાપડ બાજો—
માથે મોલીનો મોઢલો બાલીરે, જમણે હાથે સમણદીવા જાલીરે;
માતી વાતી સૈમર સાથે ચાલીરે, મોટી હોશ વીવાહ વેગણ ચાલીરે,

કંકે તિલક કરી ચોખા ચોડીરે, નાક તાણુ' એ ખેંડે જમકોડી,
ધરના તારાના દરજન ચાપરે, જોડુ અવિચળ રહેજો સદાય.

સુગુણમંજરી—

૨૯

વિસરી જઠસ સખીને, પતિ પ્રેમમાં પડી પુનઃસખી,
ધર્મ ધર્મપતિનો, કહી વીસરવો નહીં વિનયવાળી.

સાહેલીઓ—

૩૦

જૈયર મુખકર સંસાર, શિયળ કુપલ સજીએ,

એ વિલ નીચુલા નરનાર તનમનથી તજીએ;

પર નર નારી પ્રેમ પ્રહીપમાં પડી પતંમ સમાનરે,

સુજસ સરીર સળગાવી મુકે, કંકે નહદ નાદાન—

ચિ.

અવર અખંડીત અંમ અનોખમ, નહી મળે એક નાકરે;

શિયળ વિના એવા સહુલ, સહુ જેમ સોમલ સંપાક,

અભિચારીને સૌ સંસારી, કરે અધિક પિકારરે;

પરપોષે પકડાતાં, પડીયા મ્હોઠા જતને માર—

ચિ.

જર કરમથી જેહ જમતમાં, કરે કલંકીત કુળરે,

અક્ષતમાં અગારા ઉઠવા, ધર્મ કરમમાં ધુળ—

ચિ.

વેર ચિરોધ વધે અભિચારે, નિશય ખનનો નાકરે;

શિવમુત કેસાવ શિયળવંતના, દેવ સરીખા જન.

સુમતી—

૩૧

ચમકી, ચમકી ચતુરા કયાં માલી અહીંથી ઉડીને ઠાલી,

બેસો, બેસો બેસો શું મહીવું પ્રેમના અવસાનત પીવું.

લીલા—ઉંહું ઉંહું ઉંહું ઉંહું

સુમતી—.....તન અવ પતિ તન હું. ૩૨

હીલા—અધરીત અહીં, અધરીત અહીં નહીં અવસાન,

મુમતી—.....અહીંયાં અંતઃપુર કરતું,

લીલા—એ સખીઓ, એ સખીઓ મારી આવી,

મુમતી—.....શું સદાજી બધું સમજાવી,

લીલા—અજમા રહો અજમા રહોને વળગોમાં.

મુમતી—.....જાગા અમથા બોલોમાં,

લીલા—એ આવી, એ આ આવી હું જાણ,

મુમતી—.....આવી કર નહી આડાઈ,

લીલા—માણ માણ બોલાવે મ્હારાં,

મુમતી—.....નહી ચાલે નખસં ત્હારાં,

લીલા—માં રમડો, માં રમડો મારમ મેલો,

મુમતી—.....છટ્ટીનો પું ઉખડેમો,

લીલા—હમ રાખો, હમ રાખો દાર ઉઘાડાં,

મુમતી—.....લે આ કરી આવું આડાં,

લીલા—સલુણા, સલુણા મુજને સપડાવી, પથુ નાસુ નજર ચુકાવી,

મુમતી—હમણી હમણી હમીને શું નાસે,

લીલા—.....મુઠો મસ્કરીઓ થાસે,

મુમતી—

૩૨

આ મુગ્ધાની દુગ્ધા, માત પીતાએ મુજને વળગાડી:

માન્યું કહ્યું ન મારું, અરે રાંઠ આ વખત થઈ આડી;

એને બોલાવાના, બહાલી વેસવાના સોગમ આધાં—

બેઠાડી બધ કરી નેં, હવે કરી બોલાવાની ગાધા—

માનારીઓ—

૩૩

પરખી નવસા કૈય-ગીએ પધારીયા, વાળાં જાગે જોજોને રદ લાગે;
સાહેબકી ભાલી જાખેજી બાબો લાડજો.

ધન્ય ધન્ય સદાકા સેઠને, જન જોડી નાખ્યાં છે નાણાં તોડી. સા.
રથમાં વરવહુને ચમર વિખાય છે, દીસે કાલા સેજલદેના બખાસા.
જમલાડી વરવહુનું જોડું જોડેને, ખેડી જોખે હાડા નિસાસા નાંખે. સા.
મા—લાલ સાહેબને સમજાવે સાનમાં, લલચાવે ને મોતોડે વધારે.
સાહેબડી સેઠની ફરજતીના ફાળકા,
મા—સોડું મહાજન સાજનમાં મળ્યું, આવી રાજકચેરી તપ પ્રેરી. સા.

અંક ૨ જો.

મુમતીવિલાસ—

૩૪

હું આની સાથે શું કરું, વગગયું વેગ આ ખરેખરું;
મનની મેલી મળા, તરછોડીને ટળી, જઈ'છું બળા, હાથમાં બળી,
હશે શીખમાંથી સળા, અહીં હવે નહીં કરું;
તજ ખાનપાન વાટ જોતી, હશે જીવ જન;
જઈ' જર એના જન, સાથે મહેં જડયા છે જનડ
નડલી પડતી રડતી છોડું છું હવે છળા.—તરછોડી.

લીલાવતી—

૩૫

પ્રાણપતિ પ્રાણપતિ પ્રાણપતિરે, અહીં નથી અહીં નથી અહીં નથીરે;
અરે અહીં એટલી મુશીને મને આમ, અસનક ઉઠી કંથ કયાં મવા લમે.
સ્વામી પેલા સમાજમે આતે શું કર્યું, સાંભળેલું મેં જે હતું તે સાચું કર્યું;
ખચિત પિયુજી હાથતી જાણ્યું ખરમા, આશરે જાણું છું વેરમા આવાશે વરમા;

લીલાવતી—

૩૬

પ્રિય પતિ તમે કર આવો. આ સમે;
આપ વિના વિરહ વનિહ છી સીતે સમે.

વેશ્યા ઝાલી હતી પતિ તો નતી પરણવી નાર,
 નિંદા મુજને નામ ન આવે આપ વગર અમ કાર—
 આશુપણ અંબર ભીજ્યા કરતાં અસરપાત,—
 રોતાં રોતાં નથી ખુટતી અરે રાક્ષસી રાત.
 મને બાસકી સરખું બાસે શયન બવન બરથાર,
 કાંકર જાણે જડી બેડીઓ, અઠળાવે આ વારે—
 કનક વસપ કરકડી બરાબર, વર વીણ કેદી વેશ,
 આ આંજેલી આંખે લાગે, મર્યાં સરખી મેશ—
 નામ જડેત્રી નવિન કચુકી, બંધન સરખી પાંચ,
 બહુ દુઃખ દે છે કામ કરોતો, હવે કર શું હાય—
 અલંકાર ધખતા અમારા મણીધર કુશની માળ,
 મંદ પવનની હોરો લાગે, જાણે અગ્નિ જ્વાળ—
 હસ્તુરી કંકુને કેસર, રસિયાં તુળવિણુ રાખ,
 પતિ વિણુ કાણુ કર, પરિપુરણુ, અંતરના અભિલાષ—પ્રિયા.

કપટકળા—

૩૭

આમ શું કરે છે આલી રજતો ધીરજ ધર,
 ધર ધર ધર સ્ત્રીવર કર નજરે નિરખ વર હરખ બર;
 મીલાવ કર કર— આમ સુ!
 સ્મર જવર હર સુખ કર ધનવંતર, બરજોમન બેડી સુદરવર,
 અધર સુધારસ પાષ પરસ્પર, કામ કીડા સખી કર કર—આ.

કુખતિ—

૩૮

મોહી રજોધું મંદ હાસ્યમાં રસિલી તારા—મોહી
 એકરામી રજો નદી પરણી ગ્રહિણી પાસે, એકલી મુકી અંગે આવાસમાં
 આપણે બે બેમબેમવાં બોગ એના, મેથર જવાની એક માસમાં રસી.

કામની તમે કરું કાંક મને કામજી, પહોડી જહોડી પાકવો પ્રેમ પાસમાં. રસી. ૧
 તુજવહો અધીક કોઈ વિશ્વ નથી બહાજી, પ્રતિજ્ઞા કરુંધું પ્રકાશમાં. રસી.
 વલુજનેઆપાર બહાલી ધર્મકર્મ કર્મ તજી, આવવીછે વમ મધીવિલાસમાં ૨.

છોડાવતી—

૩૯

નમયથી નિરાશ થઈ, મુંઝાઈ કું મરું—
 લામયથી નથી કું બડી, પ્રાણ વિના લાલ પડી,
 મદન ગ્રીધ આંચ મડી, હાથ શું કરું—
 બહાલા બ્યભિચારી મળા, હંધતી મુકોને મળા,
 જોઈ રાંડ રાખી રજા, કામ ક્યાં મરું—

મુચુકુ—

૪૦

અરે આવડી શું અકળાવરે બેની સહ સારું થશે,
 માસ સમ બે મન મુકાવરે—

બેની

રડી રડી થઈ આંખડી રાતી કાયા મજ કરમાઈ,
 આન દેખીને મુખકુ તાર, મને માલે કાંઈ કાંઈ.

છોડા—કરી નાવલે નાદાની, જસે કેમ' છન્દમની— અરે

સાસન દેવતા રહાયથી, તારો સુધરશે સંસાર;

સામું પતિવ્રત પાળતાં, તારે વશ થશે ભરમાર.

છોડા—મારી છોડાછેડી માંધી, કરી પુરી આ ઉપાધી—અરે

છોડાવતી—

૪૧

સખી પરબ વાપ અમાપ કરી કુંતે અવતરી,

મને વિશ્વ વધુના પ્રતાપ પતિએ પરહરી;

હસે ભરડમાં સજીવન પાન અલગલ પાણી વાપમાં,

કરું મુનિવરનું અપમાન ધરમાદાના પન હયાં;

દીધી વિદ્યા મુરજીને આગ લેઈ વત બામીય,

તેડી માંખી તળાવની પાળ, તેનાં પાપ બળીયાં;
 કાંતો પુન્યની ફાટેલ પર્વ, કે જ્વન છુટી હતો.
 નિજ ધર્મ તબ્યો ધરી મર્વ, સખી મારું શું થશે;
 મહા પાપી તણી પક્ષકાર, ઉત્તમ અપમાનીયાં.
 મુકી અજગો શ્રાવણનો આચાર, મિથ્યાત્વીને માનીયાં;
 કુટી સાખ ભરી સરકાર, ખોટાં ખત મેં લખી;
 દોરી દીનજનને દરબાર, દેસો કરીબા દુખી;
 આવાં પાતિક મહેતો અપાર, કર્યાં હશે પુરવે;
 વેસ્થા સંખી મળ્યો બરમાર, અરે મને આ બને.—

મુમુક્ષુ—

૪૨

મી જન દરજન કરવા બધજે, કાઠી ફીકર ન કાંઈ;
 જીલા—હોતો અલિખર મદિર, આંખી છે સુખકાષ્ઠ;
 જન મુખ માઠ કરીએ, પુન્ય કમાઈ.— ૭.

લીલાવતી—

૪૩

મુખ સાહેલી દરપુ' શું હવે, સાથી જન્મારો જશે.
 મુમુક્ષુ—તારા કિયજ પ્રભાવથી. બેની સ્વામી તુજ સાસે થશે;
 બાલે વાંક વિના વિસારી, નજની જે દવડંતી નારીદ
 પાળી તે પતિએ સ્વકારી, તેમ એ તારો થશે.

મહાકૃષ્ણ—

૪૪

મભરામણ મને મડપણમાં આવે છે મજૂર,
 કંપટ પુત્ર ખડ્યોરે, કુતો એનાથી ચાક્યોરે;
 ખોટું છે મર મારું, સાસરીયું એવું સાર;
 જણી સમજણી વહુ છે, તનય તણીરે;
 મનો લોહ લાગેરે, આજુ કરવા કાલેરે;

મબન

મુશ્કને બહુ બનાવે, વહુને નહીં વળાવી;
 શરમાયો વહુની સખીનાં વચન સુધીરે—
 વરસતે મહીનારે વીતી મયા કહીનારે,
 હવે ફરી હું બધને, કાંઈક દિવાસો હધને;
 લીલાવતીને લધને આવું પર બંધીરે.—

મંબેરા

મમ.

મુમગા—

૪૫

દુઃખી તું દોહરી ખોરી, સુળી સમ સાસરી તારી;
 પીયરમાં સુખપાલ પણ, કામ ન આવે કાંઈ;
 લીલા—સુળી સાસરીયાં તણી, મહન કરી સુખદાઈ;
 મુળુ—ગુર શીક્ષા સુણી સારો, બધી દીલમાં બીધી ધારી;
 લીલા—અછતાં આવે આજ અહીં, કરો વદ પિત્તાર;
 સસરા પુખ્ત પિત્ત સમ, આવ્યા ખીજવાર;
 સોમદત—અરે વર છે બ્યભીચારી, એથી દુઃખ હપને બારી,
 સદા—

૪૬

સુકુળ વધુ તમે સાંભળો, દુઃખીયા સસરાની વાતજ;
 જો મન ચાય તો માનજો, બાણકું બધી માતજ;
 હંદુરે હંદયમાં આસોચજો. (એ ટક)
 બણતાં બંધુતાં બણાય છે, લખતાં પ્રથ લખાયજ;
 મહેત્ર ગરખાને માળીયાં, ચણતાં ચણતાં ચણાયજ.
 હમલે હમલે હુંગરો, ચઢતાં ચઢતાં ચલાયજ;
 સાગરસમ સરોવર વળી, ટીપે ટીપે બરાયજ.
 ઉધમ કરતાં આળસ તણ, દુઃખ દારિદ્ર નાયજ;
 એમ હપાય આરંભતાં, સર્વ કાય સંધાયજ.
 એથી આવી ઘેર આપણે, કરશો કાંઈ હપાયજ,
 ધરમ પચાય મહી મજા, લાચન કેવતાં સહાયજ.

હંદુ—

હંદુ—

હંદુ—

હંદુ—

સખીઓ—

૪૭

અસરી લાયક લીલાવતી બહેન જલે સાસરે સીધરોરે,
 સુકિત પ્રયુક્તિથી પવિત્રત પ્રજ્ઞાવ સ્વામીને સુધારોરે;
 બ્રાહ્મી ચંદનબાળને શીવા સુહસા સુભદ્રા શાશ્વરી,
 પ્રભાવતી પદમાવતી શીખવતી સોતા કઉશલ્યા વખાણોરે;
 પુષ્પચુલા મૃગાવતી કુન્તી દ્રોપતી સબ્દુત્ત દવદંતીરે,
 સતીના ચરિત્ર સુજી સુપવિત્ર સુજી મહી સુચવંતીરે;
 નિત્ય પ્રણયીએ પ્રભાતે ગુરુદેવરે જીજ્ઞંસ જયકારી,
 પછી સારીયે સાસરીયાની સેવરે, વિનય ધર્મે ધારીરે;
 સખી પુરેપુરે પ્રથમથી વીચાર કરી, કાર્ય કાંઈ કરીએરે,
 સખી સાસરવાસમાં વીરા, કેશવની ભેષને વિચરીએરે.

લીલાવતી—(સ્વગત)

૪૮

રે ક્યો વેશ્યાએ કેર, ઉપજો ઝેર, વાળવું વેર, હવે સા જાને,
 હું કાળી નામજુ થઈ ડસું મલિકાને.
 આ જોગન રસ ઝસકાય, વસુ વનમાંપ, લાલવિજુ લાય ઉઠેએ અંજે,
 શી સુકિત કરતાં મળું સલુણા સખે.
 શું કરું સુજે નહી કાંઈ પહોં મનરાઈ, મર નિષ ખાઈ, પિયુષપાણે
 નિષણ્વીયાતીના ઉપર નજર મઠ નાથે.
 મંગાવુ મહીવી ચાર, જોઈ શ્રીકાર, અરે આવાર, કહી સમ્મરને,
 હું કાળી નામજુ થઈ ડસું મલિકાને.

લાલબા—

૪૯

કરી વેશ્યાની ચારી બેઠા બટારી પેલા તમાસ ઓળ;
 જાઓ માઓ મંદ્યારી, બાબી અમારી, બેઠા બટારી—પેલા.
 વીંછીતો આંકડો વેશ્યા છે વસમી, જોએ ન શાએ જાણુ.

જાણુશે લેા કેર આણુશે ડાણુ, કરશે સંઘ 'રોઝાણુ';

જુઓ જાળની ડારી, હાથમાં ધારી—

મેઠા૦

ભીષ્મવતી—

૫૦

અવર મદન અલમેલો, આતો હીસે અવર મદન અલમેલો—આ.

સરદ્યુનમના સુધાકર સરીખો, આજ નમરમાં ઉમેલો—આ.

મનોહર કરતુરીઆ મમ માદક, ભેદ' ડરખે ઝુકેલો—આ.

હું નિરભાગી નાથ લજી મને, વેશ્યા આવાસે વસેલો—આ.

ધન મણિકા ધરણીતલ તુલને, પ્રિય ક્યો મમ પરણેલો—આ.

વંદ મોરને મધુર મેધ સમ, મુજ મન રંમ રહેલો—આ.

મધ્યારી વેશે નહીં જાણે, મમ હજી હેલ હજીલો— આ.

સાહેલીઓ—

૫૧

મખીઓ નિજ નિજ નીતિ ધર્મ સહા સંભાળીએરે,

પરમ પવિત્ર પશ્ચિદન પટકુળ કરી પરિધાન;

આસુ સસરા માતપિતાની સેવા સામવોરે,

આવ સહિત ભક્તિથી નીત ભજીએ ભમવાન;

એવા ઉત્તમ મુણથી ઉભવ મુકુળ અજવાળીએરે. (૨૬)

નજરે નજર ન ભેડીએ, નાથ વિના નર સાથ,

પર નરને નવ આપીએ, તાજી સાથે હાથ;

હસવું રમવું જમવું એકાંતે નવ બેસવુરે,

પતિવિશ્વ પતિના પજ્જ સહમિત્રોની સંગાથ—એવા.

નાથ વિના કરવી નહિ, વિનોદ રસની વાત,

વિશ્વ વિશ્વ ન વર્તવું, બલે ભાત કે તાત;

સુજની સદ થવું નહિ, સુધરી સદ આચારથીરે,

નિલંબ નદખંટની સોખત લજવી સુખત—એવા.

કુમ્હી કહાવ કુમ્હો, નિરધન નિરખજ કાવ;
 મતિહીયુ પતિત પતિ મલે, જો સતીને સુરસાવ;
 જ્યેઠી પમ અંચુલે, દ્રષ્ટિ આધું જોડીએર,
 સુખકર સાચવીએ સહ સાથે સંપ સદાય—જેવાં
 હંમે દરે ન ઉચરણું, કુશીતે મરજાદ,
 કુચિન ખેન કરવો નહી, વહિથી વિવાહ;
 વંચજ ચાલે ચટક ચટક, ચપુરા નવ ચાલીએર,
 સ્ત્રીવસુત કેશવની સીખામણુ અંતર માદ—જેવાં.

લીલાવતી—

૫૨

અમૃત સરખું સુખમરીર, મીઠું મહી વેણું મહી વેણું;
 જ્યો ઠોસાખી નવનરીર, મીઠું મહી વેણું મહી વેણું.

સુમતિ—

૫૩

આ મરવાણી સીબળ આપર અબળ આપર, દીડી—જેવાં
 રંજા થઈ પશુ અધિક રખણી, કે ઉમીયા અવતાદ;
 જોષ સખા સીક કેસ સુસોખિત, સહીવડની સુખમર,
 શુક સમ નાકે નયની યરકે, અશણુ અપર નિરખાર
 ચપકવરણી જો મૃગનયની, મારી કટાક્ષ કટાર—જેવાં
 કેસરી સરખો લંક કટીનો, ઘુંવ નિતંબ આમર—
 અંબ અનેપત્ર મંબળ જોડી, કાઠિય કંઠ ઉચાર—

લીલાવતી—

૫૪

અમૃત સરખું સુખમરીર, મીઠું મહી વેણું મહી વેણું;
 જ્યો ઠોસાખી નરનરીર—

સુમતિ—મારે મહી વેણું મહી વેણું.

અમૃતે પદમી ઉતારીર, મારે વેણરી ચોકવચાણી—જેવાં

ચટપટ ધુંપટ પટ ખોલોરે, મ્હારે મહી મુલકાં જરાબર ખોલોરે—મ્હારે
મૈયારી—

૫૫

મેતાજીરે શું મહી મુલ જાવાવું, આપો પછી બાવ જણાવું,
મગસે નહીરે કહોં દુનિઆમાં આવું, સમજીને શું સમજાવું;
ગુમતીથી રોજ જમાવું, સ્વેા લાલન શું લલચાવું,

ખાધા કોં ખુશ થાવું, તક જાશેરે તો પડશે પસ્તાવું. સ.

મુ—મહી મીઠુંરે મ્હેં આપ્યું મહિયારી, તું ગામ કયે વસનારી;
બમ્મટીમારે જુરકી બાસે બારી, કહો નામ તમારું નારી,
વળી કોણ તમારો વિહારી, સ્મિત આશ્પથી મન હરનારી;
કેં તુજ કુળ કામજુમારી, સાવિત્રીરે તુલ્ય ન આવે તારી.

હી—રંગીલારે મારી જાત રખારી, છું રાજપુરે રહેનારી;
હનુવોછેરે મુજ સ્વામી સુખકારી, મમ નામ સંજુણી સાચી.

તમા વણીક વડા વેપારી, પુછી કુળ જાત જામારી;

શું વાન વીવાની વીચારી, મનમોહનરે કું નવ પરણીત નારી.

મુ—અલખેલીરે મારે અનંત ઊછાળા, મુણી મધુર વચન મરમાળા.

હી—નવ સમજીરે કું બોળી નવતેર, મહીથી દુઝે મમ ઘેર.

મોઘું છે મોરસ મારું, વડી વાત બને નહી વાર;

નયા લીધું કાંઈ તમારું, કું જઈછુંરે અતિ રતીપતિથી રૂપાળી.

મુ—સા માટેરે વાત જાણી બોલે, મમ જીવ ચડશે ચકડોળે.

હી—અજુધટતારે ધાટ તમે ધડકોમાં, આધા રહેને અડકોમાં.

મુ—કું આધોધું અમ્મમેલીરે, તજ છું મમરામજી ઘેલી;

મહી મુલ કહો મન મેલી, દીસ હરણીરે શું હવે કંઈય ડહોલે. મ.

હી—રંમરસિયારે દુરીજનથી મન ડરીએ, કહો બાવ મરો શું કરીએ.

મુ—(સ્વગત) ગજગજનીરે મુજથી નજર મીલાવે, નખરેથી નખત નખાવે.

કુમ કુમનો ચંદ્ર કપાયે, તથા મીર મુલાખી ખાલે.

ચમકાવે ચીતકુ આખે, ધાર કરવારે તથા વચને અનુમતીએ;

દીલમાં ફરીજનથી ન ફરીએ.

હી-જાલજીરે શી મન ખાત વિચારો, મુજને વહસે ધણી ખારો;

મારમદે મુકાને મન મમતા, સુંદર રાખું સમતા;

મીક છે અખળા હમનારા, કરો આંખ તણા અણસારા;

મેં જાણ્યા વિચાર તમારા, ધારો છો તે સ્વાર્થ નથી સરનારો.

મુખતિ—

૫૬

કામચુકારી નારી કેને મને વાત તારીરે;

છેલ જાલીલી જખી શંકડી, આ હીસે અદ્યૂત.

ચુલ્હીયા ગામડીઓ બુહો, જોતો જમતો જુત;—કા.

ચંતુર વિચક્ષણુ તું ચતુરાને, ધણી મુરખ સરદાર;

ચંપકવરણી કેમ ચાલે છે, અમારથી ધરખાર.

હી—ડાહ્યા હમરા તમને પરની લાગે વાત પ્યારીરે?

પમ હેઠળ દાવાનળ સળગે, એ અવલોકો આપ.

અમને પછી શી ખામણુ આપો, મોહન રાખી આપ—કા.

નીરક્ષણ નીચ જમતની નારી, આ ગણિકા ગુણહીણ;

કેમ પ્રેમ બાંધ્યો પાતળીઆ, પુરણુ ચંપ પ્રવીણ.—કા.

મુખતિ—મધુર વચનથી કરે હરણુ, મન સુંદર રસિક સરીક;

કાંક કળામાં પુણું કુશળતા,.....

હી—..... હરે પુરખું હીર;

જલે લાલ તમાચો મારી મુખડે લાલ રાખોર;

અલખેલા ઉત્તમ કુળ ઉપજ્યો, આ કુલદા કેમજાત;

કામચુકારા કેમ જાને છે, વહે બરાબર વાત;

મુમતી—

૫૭

તાને યયોખું સહુથી તમારા.....

મે—..... મ્હોર આપો મનમોહન માસ.

મુ—નાહક માહક નવ બઠાવો, સત્ય વિચાર સહુથી બધાવો;

મે—ફપણતા શેઠ તમારે તો કરવી, વાંછી વેસ્થા તમ્મુ હોબરી બરવી;
હામ વાના ઢહાડો ક્યાં થઈ વળશે, માલ વેસ્થા મુખડી સમ મળશે.

વેધક વચન વદો શું વિચારી.....

મુમતી—..... સી મરજી છે સહુથી તમારો;

મેયારી—આજ કરો નહીં વેસ્થા વેમારો, મુકોને હામ મારો મરડાશે.

હુંતો અહીં નહીં આવું હવેથી, ફાંકડે રાવ સી ફાંક રજોતી;

મુ—મ્હોર આપી લેઉ માલ તમારો, નીત્ય બે વખતનો બાંધબે બારો;

મેયારી—

૫૮

રીસકણા રીસકણા રીસકણા રીસકણા;

પ્રેમ જાળ પહોલી લાલ, અવળી ચાલ, બઢાવો હાલ;

આ મડહાલ વચમાં સાલ, બમડે તાલ કરીએ ખ્યાલ;

મુકોને ખલક ખાળ માનસર આ મરાજ રમે રમોને રસાળ;

મુમતી—મઢાવે સઢાવે કરમાવે બરમાવે તરસાવે ફરસાવે બહાલ.

મેયારી—

૫૯

પ્રીતમ આ પ્રજામ છે !

મુમતી—હા હા હા હા.

મેયારી—ડાકણનું કપાલુ છે !

મુમતી—ના ના ના ના ના

મેયારી—ઢોળા પાડી બેળા પ્રેમપ્રેમહી બહાલો મારો આ વેચાણુ છે.

મુમતી—હા હા હા હા.

નરક કુંડળી નીચળી, મહં આજારક જાળી;

મેયારી—જીવ જીવન સજીવન મનુ, મેડે પદમણી બાણ.

સુમતિ—કરવું સમરપણ સર્વ પરસ્પર.

મહંયારી—પ્રિય શું ? પ્રથમની પીછાણ છે.

સુમતી—હા હા હા હા.

મેયારી—

૬૦

ચાલીજી ચાલીજી અહીંથી ચુડેલ,

મીડું તું મનાવી ફંદામાં ફસાવી, પ્રપંચે પડાવી ખેલાવીને ખેલ.

ચડાવી ચોળાવી ઉડાવી, મનાવી પૈસા પડાવી જળાવી જડેલ.

હરાંમી સ્વામી જે દેખા કુટેલ, બહાલાને મુઠીને વંદી મએલ;

તરણી તળવી, તેં છેડો વળાવી, રંડા તેં રડાવી મરાવી નાંખેલ.

કામ—

૬૧

હંધ હંધ અહીં જાને તારે ઘેર, ધુતારી ધુતવાને આવીરે;

કયા મવનું વાળે છે તું આ વેર, ધુતારી ધુતવાને આવીરે,

છેલછખીલાને છેતરીછીનાળ, ધુ. તારકાળું કર આવ્યો તારો કાળ ધુ.

એણી મીઠાંમીઠાં કપટ વચન, ધુ. કરે મહીન મહેતાજી તણું મન ધુ.

તાર પોગળચયું બધું પ્રકાશ, ધુ. હવે આવીશ નહીં મારે આવાસ ધુ.

મૈ—રાંડ આવીશ રસિક કને રોજ, નકટ ફટ ફટ તનેરે,

તારા મમત ઉપર માણ મોજ, નકટ ફટ ફટ તનેરે;

તારી ખોદીછે પીતળ જેવી પ્રીત, ન. તુતો માટી નવાનવા કરે નીત ન.

રમે તમારાથી જે પુરૂષ જાર ન. એવો જગતનું એકું જમનાર ન.

તારો અચિત ખલક ખુદેખાટ, ન. તાર તન તેતો કુતરાની ચાટ, ન.

તને અડતાં મનુષ્ય અમડાય, ન. તારા સંગથી નરકે નર જાય. ન.

કામ—

મંક દાખમાં કાળું મને દેખાય, ધુ. આતો માંટી તારી કંગણીયું યામ ધુ.

મૈ—મારું ફોડી નાંખજેતું હેવાકુટ ન. હાહામારા આમાટીએ માથુકુટ ન.

કામ—ભુડી રાંડ નિચ જાત બરવાડ, પુતારી ધમકાવે મનેરે

અહીંથી તારી મહિ મટકી ઉપાડ—પુ.

સુમતી—જમ જમ રાંડ ગાંધુ નહીં મોલ, આધીરે તારું આવી બંધુરે

તેતો હાથે કરી ખોયો તારો તોલ—આ.

સુમતી—

૬૨

માહું લગાડોતો મારાસમહેસલુણીરે, નથી આનહટમાં બે બદામની બુણીરે

વચમાંભોલાબ્યાવીલુખોલી વડકારીરે, નીચમાં નિચ વેશ્યા નિર્લજનહારીરે

મૈયારી—

૬૩

મહી બહુ વેચાય, અહીં નહીં અવાય અપમાન. માય;

મ્હોરો સદાય કપાંથી અપાય, નીચ આધીન નમીના.

સુમતી—આમ અતુર નાર કરી પુરું પ્યાર ૩૨ નવ લમાર;

નિચ આબ્બ હાર, લે મુક્તાહાર, વળી આપીશ હામીના.

સુમતી—

૬૪

આજ રંમમાં રસિલી પ્યારીરાતરહો, વીસમ્હોરંકાલનેપ્રભાતે લહો. ઝો.

કટુક વચન કુલટા નહીં મોલે, આટલું મલુણી સુખવ સહો. ઝો.

મૈયારી—

૬૫

નમીનારે નેહ નજર કરી આબ,

અહનિચ કું અધીન અલખેલા, પણ નહવાની પીડાબ.

મુ—રે મણિકાને કું નહીં માંહું, મનથી કરો એ મિબબ;

રસિલીરે, રાત રહો અહીં આબ;

લે આ વચન તવ મન ધન તારું. નથી એ કરકાશું કાબ.

મ—કું પણ કોલ કરાર કરે પતિ, આવીશ નીત અહીં આબ—ન.

કુંરે બરવાબ્બુ સરજી, સુરવ પુન્ય કરવાંબ—ન.

અંક ૩ નો

કામ—

૬૬

કરમ તણી કચનીરે કયાં જઈને કરં, લીલામાં જગમે દાવાનળ દુઃખને,
બરવાડણુ વેરણના બંનેમાં થઈ, શેઠળુએ નહિ રતેહે મમસન્નુખને,
મોજમજા થાણે મારાં દેખતાં, લાજ ન આવે નિર્લજને લવલેશને,
અહનિક એ બેજણ રેછે આનંદમાં, કલેશ વિશેષમનેકપને હમેશને ક.
છેરછે મહિયારી મારો ભાંયદો, કર્યો કંઈ વશ કરં હવે કું કેમને;
બહુ મેણુતો સાઠાખાર વરસ લણે, પુટી તરત પ્રિતમયા પ્રેમને. ક.

મૈયારી—

૬૭

અમૃત સરખું સુખકારીરે, સ્યો મનમોહન મહી લાવી.

કા—આ હેવા સપડી આવીરે, કાંમણુ દુઃખણુ કાંક કરે.

બહેલી કરતા શરીરે કામણુ.

કપડ—

૬૮

હળુએ નવ આવતી ખટકી.

કા—કેમ કર જરો કાળળું ફટકી, નર્થ દહતી પડકી મટકી—હળુ.

કપ—હામ નમણુ રજકણુ સમ ખટકી.....

કા—.....હેલ જશે ખટકી મટકી.

મૈયારી—

૬૯

અમૃત સરખું સુખકારીરે, સ્યો મનમોહન મહી લાવી;

બળે મનમાં વેરણ મારીરે, સ્યો.

કુ—પુજ દહી અધિકું મુણકારીરે, આવો મહિયારી મારી;

જયવહુ રહેશે જયમારીરે—આવો.

મ—મહિયારી મંચ લખારીરે ખાઈ ખાઈપણુ કરું;

જાનમણી આ નિશ્ચયીરે, કૈંક લીન આંદરે મરવું;

ક—કબી શું હજ્યા પુરીરે, લીધી તું બખખી હુડી;

કા—ખારી મધ મારી ખુરીરે, શું કરવું માયુ કુરી.

કટકણ હારી તું કાઢીરે, ભોક થકી પણ નવ લાજ;

બધી હાથ કરી તેં બાજરે, કર મહેતાછને રાજ;

મૈ—મીઠા ક્યોને મહી મીઠુરે, કાળજકુ ઠંકુ માથે;

આતો નથી અવર અજકુરે.

કાળજકુ.

સુમતિ—

૭૦

મલપતિ તલપતી રતીમતીરે રતી આકૃતી રતી નથી તું વિચરતી રતી;
નવલવધુ આરપાર હલ્યમાં ઉતારી, અજળ અપજ અસુખરછી અમકતીરે;

મ—મીઠાં મીઠાં વચન આમ મરમમાં ઉચારી;

ધારુ છે શું ? ક્યાં સુધી ધર ધુતીરે કાંક મોહની કરી મને રતિપતિ

સુ—સુખકાયક મમ લાયક લગના જન્મીશું આઢેર જતીમાં જતીરે;

મૈ—અવળાં દામ કરે વીધી કહેવું શું વધારે

શું મહુણા આપ થોળ્ય આ હતીરે, રાખ્ય રાખીને રજા તમે રતિપતિ

સુ—મધુરી તું રાખિકા સમાન, મેણાં મારમાં,

મૈ—કમન જેવી આપ નવ કરો કતિરે, રમે આંખમાં કાપોલીયા રતિપતિ

કપ—છટકતી છીનાજ છાસ કેમ છોડતી નથી;

કા—જાને જાલી જાને કરકુંજતીરે કેમ આવતી હજુનથી તું અટકતી

સુ—રમક સુમક કરતી નીત્ય આવશે રસીલી મીઠકુ મહીવેસુ સુખદઅરતી

મ—પ્રેમ પોથી પઢી પ્રવીણ પ્રાણજીવન પાસે;

સુ—મલ્લિકા ગમારમાં નથી મતીરે.

કામસેના—

૭૧

સુજને જીખ ખામતી તેંજ કરી, તેંજ કરી ધન માધ મતા હરી
દીલકામાં નવ બેસ કરી—

સુ—

ના કહેતાં નિતનિત ધર આવે, જા તુજને સરમ નથી જરી.

સુ—

કામ નથી ધરમાં ફૂતમ કેર, આ હું સત્ય વચન ઉચરી.

સુ—

નકદાં ચક્ર કદી પગ નવ દેસો, મમ પરમાં કટકેલ ફરી, મુ-
આજ ચક્રી કરો, અહીં તમારું, કું ખોટી આ રાંડ ખરી, મુ-
મેવારી—

૭૨

પ્રાણજીવન પુઠે પુઠે પધારો, અહીં છે એકાન્ત આવાસ અમારો;
કામદીડા પતિ અહનીસ કરશું, સાહેબ વનિલાની વિનતી સ્વીકારો,
મુ—તું જોખન મદમાતી મેવારી, મેં નિરખી તુજ નિપુણતા નારી;
છાની રાખું તને હેલ છપ્પીલી, જાણીએ છે બધી જાતી વિજરી,
મ—અયરી બાલ જવાહો તમારી, કું મણિકા ચક્રો નથારે નહારી;
મુ—જાણુ કરીને જમતમાં શું કારણ, કું મધુકર તુંતો માલતી મારી.
મેવારી—

૭૩

માયાના મુગટ મારા પરણ્યા કે કુંવારાં,
જાને મારે આપે સમા વદાલાને વિસાર્યાં;
ક્યાં છે માત પીતાજી તમારાં ક્યાં છે સજ્જન કુકુંબરે,
ક્યાં છે ક્યાં છે ક્યાં છે સંબંધ તમારો સાચુખોસો સમમારે. મા.
મુમતિ—પવિત્ર પુન્યાત્મા છે માવીત્ર અમારાં;
વેશ્પાની સોખતે તળ્યાં વગર વિચારે;
આ નમરીમાં એક વસે છે, વનિતા પિયર વસેબરે,
વનિતા વનિતા વનિતારે, અનુપ આકતિ એની તારે અનુસારે.
હોલાવતી—

૭૪

મારી સૈયર શીયળ સોભાગી, દેખી અવગુણ શો તમે ત્યાગી;
આપને ધરે કરવું ન આવું, કહોતો એકને અહીંયાં બોલાવું.
મુ—મુતો સર્પ જગાડીએ સાથી, અતિ અડચણ થાય એમાંથી;
હું છે સૌ સુખદાયક પ્યારી, એનું કામ નથી અહીં નારી;
નિત્ય ભાવતાં બોલન કરશું, રસકૂરંજમાં આપણુ રમશું;
મધ્યું છે મન આપણુ એનું, અહીં શું છે પ્રયોજન એનું;

મ—આવું કરીએ નહીં જન કાચું, સાંભળોને ઠકુ સામેલાયું;
 પ્રિય પરણ્યા તમે મારી સાથ, એતો વાલ લાવો પ્રાણનાથ;
 મહી ચોરીએ હાથ કમાવ્યો, નખ દેખને નેહ જણાવ્યો;
 તમ સાથે હીંચોળામાં હીંચી, ખસીયાણી પાડી ચીર ખીચી;
 લાગે આટલું તમને અધુર, હજી ખીજી નીચાનીઓ પુર;
 મને અરધીએ એકલી મુઠી, જયા મટુર પતિ બધુ મુઠી;

સુ—મહં વિશ્વમય સાંભળી બહાલી, મળ્યાં કંપતી કોક દીવાળી,
 પ્યારી તારો છે પુરણુ પ્રેમ, આવી પહેલું કર્યું નહિ કેમ;
 ક્યો કેમ મહીમારીનો વેશ, નવ જાણ્યું કપટ લવલેશ;

મે—મહેં તો જાણ્યું રસીક રીલાળ, પાસે વેશ્યા વિષય વિષ જવાલ;
 એથી મેંમારી સ્વાંગ ધરીને, લગને વશ ક્યાં કપટ કરીને;

સુ—સત્ય વાત સકળ પ્રિયા તારી, મારી અઠલ મધ હતી મારી;
 મારી રસમ સરવ તેં સુધારી, ધન્ય ધન્ય પતિવ્રતા નારી;
 મારા કુળનું કલંક હેં કાપ્યું, તને અધિક સાખાથી સી આપુ,

હીંસાવતી—

૭૫

મનહર મળતાં મેં મન જમવું, સરવે સુખકુ માણ્યું;
 જગતમાં જોતાં સ્વામી સમાગમ, સમ સુખ અવર ન જાણ્યું; (ટેક)
 જન વચન સુધારણુ સ્મિત પરથું, સાતે ક્ષેત્રે ધન વાવરથ;
 પ્રતિદિન પ્રભુની પુજા કરથું. મનહર—

પિયુ માત પિતા પાસે લાગો, માશી અચરાધ તણી માગો;
 સંસાર તણો ચલાવો સાગો. મનહર—

કુશલસેના—

૭૬

મીલિ પાલરની કુરનાર સરવે મુરખના સરભર,
 નીતિ નિપુણ મણે નાદાર પીઠા પામે અપરંશર;
 જેવી સાથે જવ તલ જાણી આવ પીતા પરજાણે,

હેને ત્યાગી નિરભાગી નર, આપણી પાસે આવે પ્રીતિ;
 પતિન સુખ પકવાન સરીખું, તુલ્ય થયા નહીં તેથી,
 મણિકા મમન વમન સમ મણવું, અરે થશે શું એથી પ્રીતિ;
 શું એનાથી કારજ સરશે, એ શું સારું કરશે;
 જ્ઞાન સમાન મદા અથડાઈ, મોત વગર તે મરશે.

જોઈએ—

૭૭

શ્રીમત્ સાયબું તેં પ્રિયા સુતની, વધો વેલ તારા મહી કુલની;
 વધુ શું વધું ગુણ તારા વધું, તને ધન્ય છે સુખ આપ્યું બધું;
 અવળ તારું રહેજો સુહાસણપણું, મદા સુખમાં જીવ જો તું બધું;
 કળા કળવી લાવી તું કંથને, મળે પુન્યજ્ઞાણી સુપુત્રો તને.

સુગુણમંજરી—

૭૮

સુખી મળે દેશી સજન સમાજ, ધર્મ પતિન તું ધર્મ કવચ ધરી;
 અપરાજિત થઈ આવ—

૬૦

કંપતી આ દ્રષ્ટાંત વિલોહી, સુધરોને સુખ કાજ.

૬૦

સુધળા—

૭૯

નાટક નવિન રસાળ રસિક રચ્યું, નાટક નવિન રસાળ;
 વહી મયેલા નિજ વાલમને, પકડી પ્રેમની જાળ;
 વેશ્યા ધરથી નિજ ધર લાવી, વનિતા જુદી વિજ્ઞાન— રસિક૦
 લીલાવતી—સમ શીયળવતી સતી માનુની બુલ મણી માળ;
 પ્રેમ વિનયથી વર વશ કરજો, પ્રજામી જમ પ્રતિપાળ. રસિક૦
 અણકૂહીસપુર પાટણનો વતની, રાજનમર રહુ હાલ;
 જૈનશાળામાં જૈન અધ્યાપક, શીવમુત કેશવલાલ રસિક

અમદાવાદ

કેશવલાલ શીવરામ

પર નં. ૭૮૨ હાલપટેલની યોગ

અધ્યાપક

સ્પીનીંગ અને વીવીંગ મીલના માલીકો તથા તેવી

મીલ ખાંધનારાઓને લાભદાયક ખખર.

અમે સ્પીનીંગ અને વીવીંગ મીલોના પ્લાનો ડીઝાઇન કરી
જેટો વીજેર તમામ તકવાર કરી આપીએ છીએ તથા મીલનું મકાન
અને તેને સગતા તમામ મકાનો જેવા કે ગોડાઉનો, બંગલાઓ,
ચાલીઓ, સ્ટોરરૂમો વીજેર અમારી દેખરેખ નીચે પછીજ કરકસર
બરેલી રીતે તકવાર કરી આપીએ છીએ તે બાબત અમારી સાથે
કામ પાડવાથી ખાતરી થશે.

મેસર્સ અધ્યાપક એન્ડ સન્સ.

એનજીનીયર્સ એન્ડ કોન્સ્ટ્રક્ટર.

૭૮૨, હાજમટેલની પોળ-અમદાવાદ.

વીજળી વાપરતા હોતો અમારી સાથે કામ પાડી જશે.

તમારી બત્તીઓ બગડી હોય, પાવર વધારે ખપતી હોય, અજ
વાળું પછસાના પ્રમાણમાં ન મળતું હોય, નવી બત્તીઓ તથા પંખા
એસાડવા હોય તેના તાર વીજેર નાંખી જોડાણ કરવું હોય અગર
નવું કનેક્શન લેવું હોય તો અમારી સાથે કામ પાડવાથી તમોને
ફાયદો થશે.

રહેવાના મકાનો, દુકાનો, વખારો, મીલો, જીનો, પ્રેસો, મીનેમેશ,
ગ્રાફો, થીએટર્સ વીજેર તમામ ઠેકાણે વીજળી રેશતા નાંખવાના
ડીઝાઇન, પ્લાનો વીજેર તકવાર કરી કામ કરી આપીએ છીએ.
જેમાં આપનારની તમામ સગવડ સારી રીતે સચવાય તેવા ડીઝાઇન
પુરા પાડીએ છીએ.

સગનસરા તથા મંડપો વીજેરમાં ટેમ્પરરી બત્તીઓ નાંખવી હોય તે
પણ કામ કરીએ છીએ, જે માટે નીચેના સરનામે પુછી ખાતરી કરો.

મેસર્સ અધ્યાપક એન્ડ સન્સ.

એનજીનીયર્સ એન્ડ કોન્સ્ટ્રક્ટર.

૭૮૨, હાજમટેલની પોળ-અમદાવાદ.

વાંચીને લાભ થયો.

ઓછા ખર્ચે મોટો લાભ.

જીર્ણોદ્ધાર વીગેરે ફેક્ટરીઓના માલિકોને બધું
એનજીન અને બોયલર વાપરનારાઓને અમુક તક
ફેક્ટરીના એનજીન અને બોયલરો સંતોષકારક રીતે
કરતાં હોય એટલે બરાબર નીચમીત રીતે ન આવડે
ન જોઈતા અવાજ થતા હોય, કોલસા હઠ કરતાં વધુ
હોય, એનજીન પુરેપુરા સાંચાને ખીંચી શકતું ન હોય
જીનના ભાગોમાં વારંધડીએ ભાગતોડ થતી હોય, અ
વારંધડીએ ગરમ થતા હોય અને કાલમ ગરમ રહેતો
વીગેરે એનજીન તથા બોયલરોને લગતી તમામ કામ
કરી એનજીનો, બોયલરો સુધારી સારી રીતે કામ
હાલતમાં મુકવાનું કામ હમો અમુક કરારોથી મુકી
છીએ જે બાબત અમારી સાથે કામ પડવાથી

નવી જીર્ણોદ્ધાર ફેક્ટરીઓના પ્લાન એસ્ટીમેટો વી
કામ અમે કરીએ છીએ તથા નવી ફેક્ટરીઓ બાંધી
કામ માથે રાખીએ છીએ.

રહેવાના મકાનો, બંગલાઓ, હોસ્ટલો, ચાલીઓ,
વીગેરેના ડિઝાઇનો, પ્લાન, એસ્ટીમેટસ વીગેરે
બાંધી કરી આપીએ છીએ.

વધુ વીગત માટે નીચેના સીરનામે પત્રવ્યવ

મેસર્સ અધ્યાપક એન્ડ

એનજીનીયર્સ એન્ડ કો

૭૮૨. હાનપટેલની પોળ

